

15.4.2021

Kansalliskielistrategian ohjausryhmän kokous / Möte i styrgruppen för nationalspråksstrategin

Aika / Tid	6.4.2021 klo/kl. 13.00–14.15
Paikka / Plats	Teams
Osallistujat / Deltagare	Sanna Marin (pj/ordf.), Anna-Maja Henriksson (varapj/vice ordf.), Henrik Haapajärvi (varapj/vice ordf.), Johanna Sumuvuori (Pekka Haaviston varajäsenenä/Pekka Haavistos suppleant), Tuomo Puumala (Annika Saarikon varajäsenenä/Annika Saarikkos suppleant), Dan Koivulaakso (Jussi Saramon varajäsenenä/Jussi Saramos suppleant), Ulla-Maija Forsberg, Kjell Skoglund, Christina Gestrin, Anni Koivisto, Niclas Slotte, Sanna Vahtivuori-Hänninen, Markku Mölläri, Krista Sirén, Corinna Tammenmaa, Anna Kiiskinen (sihteeri/sekreterare)
Estyneet / Frånvarande	Pekka Haavisto, Annika Saarikko, Jussi Saramo, Minna Karhunen, Olli-Pekka Heinonen, Merja Ylä-Anttila

Kokouspöytäkirja / Mötesprotokoll

1 Kokouksen avaus / Mötet öppnas

Kokouksen puheenjohtaja, pääministeri Sanna Marin avasi kokouksen klo 13.00 ja toivotti läsnäolijat tervetulleiksi. / Mötets ordförande, statsminister Sanna Marin öppnade mötet kl. 13.00 och hälsade deltagarna välkomna.

2 Työn esittely / Presentation av arbetet

Puheenjohtaja esitteli uuden kansalliskielistrategian työn tavoitteet sekä ohjausryhmän tehtävät ja aikataulun. Uusi kansalliskielistrategia on hallitusohjelmahanke, jonka tavoitteena on turvata kaikkien oikeus saada palvelua kansalliskielillä ja parantaa kieli-ilmapiiiriä. Ohjausryhmän tehtävänä on ohjata ja linjata strategian valmistelua, eli laatia hallitusohjelman mukaiset strategiset tavoitteet, toimenpiteet tavoitteiden toteuttamiseksi sekä valmistella kansalliskielistrategia hallituksen periaatepäätöksen muotoon. Kielipolitiikan yhteneväisyyden varmistamiseksi ohjausryhmässä tullaan myös käsittelemään kielipoliittista ohjelmaa. Tavoitteena on, että uudistettu kansalliskielistrategia voidaan hyväksyä hallituksen periaatepäätöksenä kesäkuuhun 2021 mennessä. Ottaen huomioon koronatilanteesta johtuvat haasteet, on mahdollista, että tavoiteaikatauluun tulee pientä myöhästymistä.

Ohjausryhmän jäsenet esittäytyivät ja kertoivat mitä tahoa edustavat. /

Ordföranden presenterade målen för arbetet i den nya nationalspråksstrategin samt styrgruppens uppgifter och tidtabell. Den nya nationalspråksstrategin är ett regeringsprogramsprojekt vars mål är att trygga allas rätt att få service på nationalspråken och förbättra språkklimatet. Styrgruppen har som uppgift att styra och dra upp riktlinjer för beredningen av strategin, d.v.s. att utarbeta de strategiska målen i linje med regeringsprogrammet och åtgärder för att uppnå målen samt att bereda nationalspråksstrategin till ett principbeslut av statsrådet. För att säkerställa en samstämmighet i språkpolitiken kommer styrgruppen också att behandla det språkpolitiska programmet. Målet är att den förnyade nationalspråksstrategin ska kunna godkännas som ett principbeslut av statsrådet senast i juni 2021. Med beaktande av de utmaningar som coronaläget medför kan det hända att den uppsatta tidtabellen fördröjs något.

Medlemmarna i styrgruppen presenterade sig och berättade vilken organisation de representerar.

3 Kansalliskielistrategia-hankkeen esittely / Presentation av projektet Nationalspråksstrategin

Uutta kansalliskielistrategiaa on valmisteltu oikeusministeriön johdolla. Ohjausryhmän ensimmäinen varapuheenjohtaja, oikeusministeri Anna-Maja Henriksson kertoi uuden strategian taustoista ja päämäärästä. Kansalliskielistrategiatyön päämääränä on laatia linjaukset Suomen kielipolitiikalle. Se on hallituksen kielipoliittinen tahdonilmaisu, jonka on tarkoitus viitoittaa suomen ja ruotsin kieltä koskevaa kielipolitiikkaa tulevaisuudessa yli hallituskausien. Vuoden 2012 kansalliskielistrategian sisältämä tilannekuva ja tavoitteet ovat osittain vielä ajankohtaisia, mutta sekä suomen että ruotsin kielen osalta on noussut esiin uusia haasteita. Tämän vuoksi on erittäin tärkeää, että strategia uudistetaan nykyaikaan. Vaikka voimassa oleva kielilainsäädäntö turvaa kielelliset oikeudet, niiden on myös toteuduttava käytännössä.

Oikeusministeriön yksikönpäällikkö, kieliasianneuvos Corinna Tammenmaa kertoi strategian valmistelusta ja esitteli valmistelun pohjalta työstetyt suuntaviivat. Ehdotetut suuntaviivat ovat: oikeus palveluihin omalla kielellä, kansalliskielten aseman turvaaminen sekä elävä kaksikielisyys. Lisäksi pohditaan keinoja edesauttaa maahanmuuttajien pääsyä kieliyhteisön jäseniksi. /

Den nya nationalspråksstrategin har beretts under ledning av justitieministeriet. Styrgruppens första vice ordförande, justitieminister Anna-Maja Henriksson berättade om bakgrunden till och målsättningar för den nya strategin. Målet med arbetet med nationalspråksstrategin är att utarbeta riktlinjer för Finlands språkpolitik. Strategin är regeringens språkpolitiska viljeyttring, som är avsedd att visa riktningen för språkpolitiken som gäller finskan och svenskan i

framtiden över regeringsperioderna. Lägesbilden och målen i nationalspråksstrategin 2012 är delvis fortfarande aktuella, men nya utmaningar har kommit fram både vad gäller det finska som det svenska språket. Därför är det mycket viktigt att strategin förnyas och uppdateras. Även om den gällande språklagstiftningen tryggar de språkliga rättigheterna måste de också förverkligas i praktiken.

Justitieministeriets enhetschef, språkrättsrådet Corinna Tammenmaa redogjorde för beredningen av strategin och presenterade riktlinjerna för strategin som utarbetats utifrån beredningen. De föreslagna riktlinjerna är rätten till service på det egna språket, tryggheten av nationalspråkets ställning samt en levande tvåspråkighet. Dessutom ska olika sätt att hjälpa invandrare att bli medlemmar i språkgemenskapen begrundas.

4 Yleiskeskustelu toimeksiannosta ja suuntaviivoista / Allmän diskussion om uppdraget och riktlinjerna

Puheenjohtaja avasi keskustelun edellisen asiakohdan puheenvuoroista ja strategialle ehdotetuista suuntaviivoista.

Johanna Sumuvuori (UM) tiedusteli miten keskustelu kansalaisyhteiskunnan kanssa on vaikuttanut strategian linjauksiin.

Niclas Slotte (Ahvenanmaan maakunnan hallitus) totesi, että Ahvenanmaan itsehallinnon osalta on tärkeää, että strategialla varmistetaan ruotsin kielen käyttö Ahvenanmaan ja muun Suomen välisessä viestinnässä. Kansalliskielistrategian vaikuttavuus voi edellyttää, että tehdään muutoksia kielilakeihin. Slotte katsoi, että strategian yleislinja on hyvä ja että Ahvenanmaan osalta erityisen tärkeä on ehdotettu suuntaviiva 1. Hallinnon kaksikielisyyttä tulee vahvistaa ja varmistaa, että kaikki tietojärjestelmät toimivat ja valtion henkilöstölle suunnatut ohjeet ja koulutuksen annetaan molemmilla kielillä. Kielelliset oikeudet sote-palveluissa ja digitalisaatiossa ovat tärkeitä ja ruotsin kieltä tulee vahvistaa myös koulutuksessa, mediassa, kulttuurissa ja urheilussa. Suomessa järjestettäviä ruotsinkielisiä koulutuksia tulisi markkinoida Ruotsissa ja tulisi harkita ruotsalais-suomalaisen tekijänoikeusalueen perustamista, jotta olisi helpompi tutustua toisen maan TV-tarjontaan. Strategiaa laadittaessa tulee myös kiinnittää huomiota lapsen oikeuksien sopimukseen ja lapsen oikeuteen kieleensä.

Christina Gestrin (Folktinget) totesi, että Folktingetin mielestä voimassa oleva kielilaki on hyvä, mutta haasteena on lain käytännön toimeenpano. Gestrin nosti esiin neljä seikkaa liittyen uuteen kansalliskielistrategian sisältöön: 1) suuret hallinnolliset uudistukset esim. sote-uudistus, jossa kielelliset oikeudet ovat laintasolla hyvät, mutta jossa tärkeää on niiden käytännön toteutuminen hyvinvointialueilla, 2) ruotsinkielisten koulutuksen järjestäminen, mainiten erityisesti turvallisuusalan, hätäkeskukset ja poliisit, 3) tiedolla johtaminen sekä

ruotsin- että suomenkielisen väestön osalta sekä 4) ruotsin kielen taito hallinnossa sekä mahdollisuus keventää kielitaitovaatimuksia erinomaisen suomen kielen taidon osalta ja suorittaa yliopisto-opiskelun ohessa tutkinto, jolla osoitetaan suomen kielen erinomainen taito.

Ulla-Maija Forberg (Kotus) katsoi, että tehty pohjatyö ja ehdotetut suuntaviivat ovat erinomaiset. Hän painotti koulutuksen merkitystä ja totesi, että yliopistoja kannustetaan kansainvälistymiseen ja tämän vuoksi opetus englanninkielistyy liikaa. Kotus painottaa vahvasti, että kaikilla tasoilla pitää olla opetusta suomen ja ruotsin kielellä: huolena on ruotsin kielen asema hallinnossa ja virkamiehistön riittävyys. Kaikilla yhteiskunnan aloilla tulee olla mahdollistaa käyttää molempia kieliä.

Anni Koivisto (Saamelaiskäräjät) totesi, että ehdotetut suuntaviivat ovat hyvät. Valtakielet valtaavat alaa ja tämän vuoksi strategian jatkotyöstössä olisi hyvä, että kysymyksiä pohdittaisiin myös saamen kielten näkökulmasta. On erittäin tärkeää, että kansalliskielistrategiassa asetetuilla tavoitteilla ei muodosteta esteitä saamen kielten oppimiselle ja kehittymiselle.

Kjell Skoglund (suomalais-ruotsalainen kauppakamari) piti englannin asemaa elinkeinoelämässä suurimpana uhkana. Suomenkielisille on annettava mahdollisuus ja tilaa puhua ja opetella ruotsia. Suomi tarvitsee näkyviä "suurlähettiläitä", jotka edistävät ruotsin kielen puhumista. On myös tärkeää markkinoida Suomea houkuttelevana opiskelumaana Ruotsissa (mm. Team Finland tehnyt tätä työtä) ja herättää kiinnostusta nuorissa kielten opiskeluun vaihto-ohjelmien ja stipendien avulla.

Oikeusministeri Henriksson pyysi, että sihteeristö valmistelee seuraavaan kokoukseen muistion voimassa olevasta kielitaitoa koskevasta lainsäädännöstä. Henriksson nosti myös esiin maahanmuuttajien pääsyn kieliyhteisen jäseniksi ja mille tasolle kielitaitovaatimukset asetetaan kun tiedetään, että työn kautta kieli yleensä vahvistuu. Myös digitaalisten palveluiden saatavuus ruotsin kielellä on erittäin tärkeää.

Puheenjohtaja kiitti keskustelusta ja totesi, että sihteeristö voi jatkaa strategian valmistelua ehdotettujen suuntaviivojen perusteella, keskustelussa esiin tulleet kommentit huomioon ottaen. /

Ordföranden inledde en diskussion om inläggen i föregående punkt och de riktlinjer som föreslagits för strategin.

Johanna Sumuvuori (UM) frågade hur dialogen med det civila samhället har påverkat riktlinjerna i strategin.

Niclas Slotte (Ålands landskapsregering) konstaterade att det i fråga om Ålands självstyrelse är viktigt att man genom strategin säkerställer att svenska används i kommunikationen mellan Åland och det övriga Finland. Nationalspråksstrategins genomslagskraft kan förutsätta ändringar i språklagarna. Slotte ansåg att strategins allmänna linje är god och att den föreslagna riktlinjen 1 är särskilt viktig för Åland. Förvaltningens tvåspråkighet ska stärkas och det ska säkerställas att alla informationssystem fungerar och att anvisningar och utbildning för statsanställda ges på båda språken. De språkliga rättigheterna inom social - och hälsovårdstjänsterna och digitaliseringen är viktiga och det svenska språket bör också stärkas inom utbildning, media, kultur och idrott. De svenskspråkiga utbildningar som ordnas i Finland bör marknadsföras i Sverige och man bör överväga att inrätta ett svensk-finländskt upphovsrättsområde för att göra det lättare att bekanta sig med det andra landets TV-utbud. När strategin utarbetas ska man också fästa uppmärksamhet vid konventionen om barnets rättigheter och barnets rätt till sitt språk.

Christina Gestrin (Folktinget) konstaterade att Folktinget anser att den gällande språklagstiftningen är bra, men utmaningen är att verkställa den i praktiken. Gestrin lyfte fram fyra punkter som hänför sig till innehållet i den nya nationalspråksstrategin: 1) stora administrativa reformer, t.ex. social - och hälsovårdsreformen, där de språkliga rättigheterna är tryggade på lagnivå, men där det är viktigt att de genomförs i praktiken i välfärdsområdena, 2) ordnande av utbildning på svenska, särskilt vad gäller säkerhetssektorn, nödcentralerna och polisen, 3) kunskapsbaserad styrning både vad beträffar den svenskspråkiga och den finskspråkiga befolkningen samt 4) kunskaper i svenska i förvaltningen samt möjligheten att lätta på språkkunskapskraven i fråga om utmärkta kunskaper i finska och att kunna avlägga språkexamina som bevisar utmärkta kunskaper i finska i anslutning till universitetsstudierna.

Ulla-Maija Forberg (Kotus) ansåg att det grundarbete som gjorts och de föreslagna riktlinjerna är utmärkta. Hon betonade utbildningens betydelse och konstaterade att universiteten uppmuntras till internationalisering och att undervisningen därför blir alltför engelskspråkig. Kotus betonar starkt att alla undervisningsnivåer ska finnas på finska och svenska: det svenska språkets ställning i förvaltningen och tjänstemännens tillräcklighet är oroväckande. Inom alla samhällsområden ska det vara möjligt att använda båda språken.

Anni Koivisto (Sametinget) konstaterade att de föreslagna riktlinjerna är bra. Majoritetsspråken dominerar och därför vore det bra att i den i den fortsatta beredningen av strategin dryfta frågor även från de samiska språkens synvinkel. Det är särskilt viktigt att de mål som uppställts i nationalspråksstrategin inte utgör hinder för inläringen eller utvecklingen av de samiska språken.

Kjell Skoglund (finsk-svenska handelskammaren) ansåg att engelskans ställning i näringslivet är det största hotet. De finskspråkiga ska ges möjlighet och utrymme att tala och lära sig

svenska. Finland behöver synliga "ambassadörer" som främjar talandet av svenska. Det är också viktigt att marknadsföra Finland som ett attraktivt studieland i Sverige (bl.a. Team Finland har gjort detta arbete) och att väcka intresse för studier i språk hos unga med hjälp av utbytesprogram och stipendier.

Justitieminister Henriksson bad att sekretariatet till nästa möte bereder en promemoria om gällande lagstiftning om språkkunskaper. Henriksson lyfte också fram invandrarnas möjligheter att integreras i språkgemenskapen och på vilken nivå kraven på språkkunskaper ställs när man vet att språket i allmänhet stärks i arbetet. Också tillgången till digitala tjänster på svenska är ytterst viktig.

Ordföranden tackade för diskussionen och konstaterade att sekretariatet kan fortsätta beredningen av strategin utifrån de föreslagna riktlinjerna, med beaktande av de kommentarer som kommit fram under diskussionen.

5 Muut asiat / Övriga ärenden

Puheenjohtaja totesi, että kokouksesta tullaan tekemään tiedote. Tiedotteessa todetaan, että ohjausryhmän työ on käynnistynyt tämän kokouksen myötä ja tiedotteessa mainitaan myös uudelle kansalliskielistrategialle hyväksytyt suuntaviivat.

Ei muita asioita. /

Ordföranden konstaterade att ett pressmeddelande kommer att göras om mötet. I meddelandet konstateras att styrgruppens arbete har inletts i och med detta möte och i meddelandet nämns också de riktlinjer för den nya nationalspråksstrategin som styrgruppen godkänt.

Inga övriga ärenden.

6 Seuraava kokous / Nästa möte

Ohjausryhmän seuraava kokous järjestetään 4. toukokuuta klo 12.15. Tätä kokousta johtaa ohjausryhmän ensimmäinen varapuheenjohtaja, oikeusministeri Anna-Maja Henriksson. Myös tämä kokous pidetään mitä todennäköisemmin etäkokouksena, mutta sihteeristö palaa kokouksen käytännön järjestelyihin. /

Styrgruppens nästa möte hålls den 4 maj kl. 12.15. Mötet leds av styrgruppens första vice ordförande, justitieminister Anna-Maja Henriksson. Även detta möte kommer med största sannolikhet att hållas som ett distansmöte, men sekretariatet återkommer till de praktiska arrangemangen kring mötet.

7 Kokouksen päättäminen / Mötet avslutas

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 14.07. / Ordföranden avslutade mötet kl. 14.07.

Sanna Marin
Puheenjohtaja/
Ordförande

Anna Kiiskinen
Kokouksen sihteeri/
Mötessekreterare